

kering en pen-
lie toch maar
kerken zijn
evangelische
gereformeer-
trantisme rui-
sch en vroom
maar die met
n het register

meerde wordt
loslating van
leidt er toe
ier te ontwik-
steunen.

op. Wij willen
eerde Kerken
eren te schui-
toezien. Maar
ken, die van
Gescheidenen"
en wij de aan-

oordeelt niet

de eenzijdig-
fzondering.

ht u, nu en
oote rol voor
gedachte door
ver staat. Van
lijven, van de
s niet gerefor-
le deur, en de
doed van den
e presenteeren
is blijven wor-
dan met vele
afzondering zij
van het Israël
ig uit alle vol-
en stroom der
zegen te zijn

kstergemeente:
ervuld.

„hammabil"
ord, eerlijk uit-
cosmos der ge-
zonde. Hij zal
en en zichzelf

K. S.

nt.

de menschen des
Openb. 9:6

reld, totdat het
us Jezus. Maar
duisternis heb-
lalen verteren.
heeft het licht
leven met zijn
brengen; er zijn
entvlucht en
anderen begeert

en visioen: de
in zichzelf het
van alle zonde
cht gemaakt en
ing dwingt men
igs tijd is, want
is bij hen. En
zonder dat hij
stand tegen de
wie den dood
voor God, maar
nog. Hij vlucht
t Hem heeft ge-
afkeeringen ge-
omdat hij zijn
dat hij niet op
n geneesmeester

tusschen Galilea
pleinen en het
ver Johannes de
sprinkhanen de
ten; uit den af-
och heeft Christ-
n in Galilea be-
oo de menschen
geheel geneest
e van den heil-
omen de sprink-
ebben macht, de
; maar het roept
komst der schot
van den Rechter
of zij den Heel-
fiter wordt. Maar
tensvraag af zijn
die immers alle

maar toeslaat en die niet meer vraagt, niet meer
disputeert over God en over Christus en over de
ziekte van hun ziel. Zij bedenken niet, dat achter
den dood de God van den dood is; die alles
vraagt en alle vragen beantwoordt ook.

Laat ons huiveren voor de soevereiniteit van
onzen Heelmeester. Vandaag speelt hij op de fluit
van den genezenden Geest en zij hebben niet ge-
dant; en morgen zingt hij den klaagzang van
verdervende sprinkhanen en zij hebben niet ge-
weend. Zij hebben zich niet bekeerd. Zij weigeren
te geloven, wat toch de waarheid is: dat Christus'
soevereiniteit het eenige behoud der zielen is. En
al wat in de wereld is, Christus, die van boven is,
en de sprinkhanen die van beneden zijn, alles ge-
tuigt, dat de vlucht tot den Heelmeester of de
vlucht voor den Heelmeester de eenige uitkomst
is van kranke levens.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Zelf-uitschakeling.

Weldadig is de invloed van den vakantietijd op
den geest.

Voor al voor onze hoofdarbeiders moet hij on-
misbaar worden genoemd.

Men kan wel met zekere meewarigheid den
mensch van thans vergelijken met dien van vroeger,
die geen vakantie noodig had, maar zonder onder-
breking doorarbeidde jaar in jaar uit.

Daarmee heeft men echter nog niet bewezen,
dat de hedendaagsche mensch in dit opzicht staat
beneden die van vroeger.

Voor eerst zijn de omstandigheden sterk gewijzigd.
Het leven was toen over het geheel veel minder
zenuwspannend dan thans.

Daarenboven, als men de levens van groote man-
nen uit vroegere eeuwen wat nauwkeuriger bestu-
deert, kan men moeilijk ontkomen aan den indruk,
dat een jaarlijks terugkeerende vakantie hun ge-
zondheid en levensduur — naar menscheleke ziens-
wijze geoordeeld — ten goede zou zijn gekomen.

Hoe gaarne hadden we b.v. Calvijn wat vakantie
gegend!

Dat zijn levenswerk daaronder geleden zou heb-
ben, gelooven we niet.

Maar men had toen eenmaal een heel andere
opinie over zulk een verpoozingstijd dan tegen-
woordig.

Vakantie-nemen is voor velen eisch van levens-
kunst.

Daarmede nemen we het natuurlijk niet op voor
de vakantie-excessen, die zich thans niet zoo zel-
den voordoen.

Er zijn er, die na hun vakantie zich aan een
raskuur van enkele dagen tot enkele weken moe-
ten onderwerpen, om weer geschikt te zijn voor
de uitoefening van hun ambt en beroep.

Doch ook hier mag het misbruik geen maatstaf
ter beoordeeling bieden.

In het gemeen genomen behoort de vakantie
als een sociale, en, mits goed gebruikt, ook als
een geestelijke vooruitgang te worden beschouwd.

Voor een poosje eens uit den dagelijkschen gang
van zijn werk te treden, met de routine te breken,
zich te verheugen in de werken van Gods algemeene
genade in natuur en kultuur verfrist en verrijkt
den geest, normaliseert weer de lichaamskrachten.

De uitschakeling uit het gewone leven heeft op
den mensch een wonderen psychologischen invloed.
Mits die uitschakeling niet te lang dure.

Anders heeft zij een verslappend in plaats van
een versterkend effect.

Geestelijke werkers vinden dan ook of in een
korte algeheele vakantie of in een langere,
maar waarin zij een deel van den dag aan hun
studie blijven, doorgaans de meeste voldoening.

Er kunnen echter ook voor sommigen tijden kom-
men, dat een nog volstrekt uitschakeling moet
worden aanbevolen, een uitschakeling niet alleen
uit het beroepsleven, maar ook uit het gezinsleven.

Het zijn tijden van geestelijke overspanning, van
zielstrijd misschien, van ernstigen twyfel.

In gewone omstandigheden is het zoeken van de
eenzaamheid, van het alleen-zijn met den Heere
in worstelende overgave, in een allen nood uit-
zendend gebed, genoeg om het verbroken zieleven-
wicht te herstellen.

Er kunnen zich echter ook omstandigheden op-
doen, dat ernstiger zielemoedigheid, zielsvertwijfeling
over iemand komt.

En dan is het opmerkelijk, welk een heilzaam mid-
del God in een tijdelijke uitschakeling uit heel
het gewone leven, ook uit de gewone omgeving,
geschoonen heeft.

Rome heeft dat begrepen.

Wie de Roomsche bladen inzielt, leest daar telkens
van retraites, welke voor bepaalde data worden
aangekondigd: „Leeken" trekken zich dan voor een
kleine week of langer in kloosters terug om daar
in stille, kalme omgeving onder de ziels-
zorg der „geestelijken" tot innerlijke rust te komen.

Tegenwoordig richt men ook van modernistische
zijde zulke retraites in. In September zullen er te
Barchem in de gebouwen der Woodbrookers twee
gehouden worden.

Wat doen wij op dit gebied?

Zullen wij redeneeren: Roomschen en Modernis-
ten hebben op dit middel reeds beslag gelegd, wij
willen niet den schijn op ons laden of we door
zucht tot navolging zijn aangegrepen?

Maar dan laten we een kostelijk middel onbenut.
Bovenal, dan toonen we weinig medelijden met
hen, die zonder zielszieke te zijn, toch aan ziele-
schokken ten prooi zijn, wier ziel haar elasticiteit
en veerkracht schijnt te hebben verloren.

Blijven zij in dien toestand rondlopen, dan duurt
het geruimen tijd, vaak enkele jaren, eer zij zich
weer de oude voelen.

Gaan zij naar een herstellingsoord of inrichting
voor zenuwlijders, dan vinden zij daar niet wat
zij noodig hebben, die omgeving past bij hun
eigenaardige gesteldheid niet en maakt hen vaak
erger dan beter, suggereert hun een kwaal, waar-
aan zij niet lijden.

Wat wij dan wenschen?

Dat er voor geloofsgenooten, die, door welke
oorzaak ook, geestelijk uit hun evenwicht geraakt
zijn, een gelegenheid geschapen worde, waar zij
zichzelf geheel uit het gewone leven kunnen uit-
schakelen om onder den zegen Gods tot zichzelf
te komen.

Aan zulk een inrichting zou alleen een verblijf
van zeer beperkten duur moeten toegestaan.
Vóór alles zou aan het hoofd daarvan moeten staan
een geboren psycholoog, die ongemeenen takt bezit
om zielen te leiden, gemoedsbezwaren te begrij-
pen, die in de geestelijke stroomingen onzer dagen
geheel thuis is en in de praktijk der godzaligheid
ervaren.

Zulk een stichting behoeft niet per se te liggen
in een schoone natuur, hoewel ook hier de psy-
chologische werking van het harmonieuse niet uit
het oog mag verloren. Maar alles wat aan zieken-
huis of herstellingsoord doet denken, dient verre
te blijven.

Aan den anderen kant moet de zelf-uitschake-
ling, welke men daar zoekt, niet gelijk bij de
Roomsche en Modernistische retraites aan bepaalde
data gebonden worden, maar men moet er zich
ten allen tijde kunnen vervoegen.

Wij hoorden zulke inrichtingen in het buiten-
land zeer roemen.

Men staat versteld, welke resultaten door die zelf-
uitschakeling en dat nieuwe geestelijk contact
soms in een paar dagen worden bereikt.

Mogen we deze idee hun, die hun sporen op
het gebied der barmhartigheid hebben verdiend,
eens in overweging geven?

Ook apologetisch kan zulk een inrichting vaak
nuttig werk verrichten.

Ontijdig, eenzijdig, onvolledig.

Zoo noemden we de brochure van Dr Geelkerken
en dat was voor ons de reden, waarom we haar
niet wenschten te bespreken.

In de juistheid van die gedragslijn worden we
versterkt door de uitspraak van de classis Amster-
dam in haar vergadering op 8 Juli j.l.

Deze toch luidt:

In dit stadium van de zaak der vragen aan Dr J. G.
Geelkerken, predikant der Geref. Kerk van Amsterdam-
Zuid, voorgelegd naar aanleiding van een „proek-
gedeelte" over Zondag 3 van den Heidebergischen
Catechismus, spreekt de vergadering het navolgende
uit:

„De Classis spreekt haar afkeuring uit over de
uitgave van de brochure: „Vragen, mij voorgelegd
door de classis Amsterdam van de Gereformeerde
Kerken en mijn antwoord daarop" door Dr J. G.
Geelkerken, omdat deze brochure niet anders dan
verwarring-stichtend werken kan.

Deze brochure toeh brongt deze hoogst ernstige
zaak, die tusschen Dr J. G. Geelkerken en de Clas-
sis aan de orde is; met schijnbaar groote open-
hartigheid, maar inderdaad met groote lichtvaardig-
heid, en in elk geval met onvolledige gegevens, voor
een vierschaar, die voorsnog tot oordeelen onbe-
voegd en onbekwaam is.

Daarenboven plaatst deze brochure in haar „Voor-
woord" met zijn krenkend slot, en dat nog wel met
een aanhaling uit de Heilige Schrift, onze kerkelijke
vergaderingen in een hoek, waarin zij niet staat,
en waarin zij getuige de historie, nimmer gestaan
hebben."

Deze uitspraak raakt slechts het formeel.

Over de zaak zelf laat zij zich niet uit.

Hiermee geeft de classis aan Dr G. een bescha-
mend voorbeeld.

Zij acht de kwestie te ernstig, te kiesch en te
teeder, dan dat die per brochure of per andere
publikatie zou kunnen worden behandeld.

Haar handelwijze getuigt van wijze zelfbeheer-
sching.

Zij laat zich, hoe ook geprikkeld, niet uit haar
lent lokken.

Daaruit spreekt de geest der zachtmoedigheid
en der lankmoedigheid, de geest van Christus.

Inmiddels heeft men de waarschuwing om met
de brochure-Geelkerken voorzichtig om te gaan en
zich op grond daarvan geen oordeel te vormen, ver-
nomen.

Een Incident in 1875.

Schreven we in een vorig nummer over de uit-
noodiging van de bestuurders der Portugeesch-
Israëlitische gemeente, gezonden aan den raad der
Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid en over de af-

vaardiging door deze, het „Centraal Blad voor
Israëlieten" herinnert volgens het „Hbl." aan een
incident in 1875.

Toen had de Port. Isr. gemeente ook uitnoodi-
gingen gezonden aan Christelijke Kerken of Kerk-
genootschappen.

Zoo ook aan den Algemeenen Kerkeraad der
Nederduitsche Hervormde Gemeente van Amster-
dam.

Deze gaf daarop een schriftelijk antwoord, dat
in heuscher termen kon zijn verrat.

Vandaar dat het nogal protest uitlokte.

Ook ons lijkt in zulke gevallen een weigerend
antwoord zonder motiveering het meest aan te
bevelen.

Onvruchtbaar debat.

Ons wordt verzocht aan te kondigen, dat Dr
Börger van Gouda in de grootere steden van ons
land wil debatteeren met theologen van verschil-
lende richtingen over zijn standpunt.

Hij meent, dat hij op protestantschen bodem staat,
wanneer hij vrijheid van inzicht voor zichzelf en
anderen opeischt.

Evenwel leende men zich van reformatische
zijde in den tijd der Hervorming niet tot godsdien-
stige disputen, wanneer men niet als basis koos
de onfeilbare Heilige Schrift.

Dat is tot op den huidigen dag nog de meening
der Gereformeerden.

Het Hegelianisme geeft geen vasten grondslag
voor gedachtewisseling over de eeuwige waarheden.

Maar alleen het onbedrieglijk Schriftwoord.
Alle debat, dat zich daarop niet terugtrekt, is
tot onvruchtbaarheid gedoemd.

HEPP.

INGEZONDEN.

Folklore.

Onlangs is in dit blad door bevoegde hand (Dr C.
Tazelaar) over folklore gesproken en een sympathieke
beoordeeling gegeven van mijn onlangs verschenen „Neder-
landsch Volksgeloof". Wanneer ik thans ook hier
ter plaatse een kleine opmerking over folklore wilde
maken, dan is het ter beantwoording van een paar
punten, die ik inzake mijn boekje in de christelijke
pers vond vermeld en in de hoop, hierdoor verheeterend
te kunnen werken.

In het „Schiedamsch Kerkblad" van 21 Maart beveelt
Joh. Breevoort mijn geschrift aan, maar noemt als
bedenking, dat ik heidendom en bijgeloof ten onrechte
zoek achter doodgewone geneesmiddelen zooals genezing
van reumatisch door een hond bij zich te doen liggen en
genezing van winterhanden door urine-bevochtiging.

Ik kan het niet met de geachte schrijver eens zijn.
In mijn boek meende ik te hebben doen zien welke
voorstelling aan het bedoelde reumatiekgeneesmiddel
ten grondslag ligt. Ik wil nog twee voorbeelden geven.
De directeur van den dierenkliniek te Breslau streeft
een eenvoudig man het schriftelijk verzoek om een of
ander uitheemsch diertje te mogen ontvangen opdat,
door contact, het gif der reumatiek op dat beest
zou trekken. Toen onlangs een bevruchte dame mij uit
het leven van haar grootmoeder vertelde, trof mij de
mededeeling, dat deze, een teringlijderes, een hondje
bij zich op bed had genomen ter overname van de
ziekte.

Uit die twee voorbeelden, waartoe ik mij nu beperk,
blijkt reeds, dat een hond niet het eenige diertje is,
waarop men ziekte overdraagt en dat overdracht niet
enkel in 't geval van reumatiek geschiedt. Ik leg
hierop den nadruk, omdat Joh. Breevoort vertelt, dat
genezing van reumatiek door contact met een hond
ook plaats vond bij patienten die enkel uit gewoonte
(en dus niet uit bijgeloof) een hond bij zich op canapé
of bed namen. Wanneer het geloof enkel reumatiek
en enkel een hond betrof, dan zouden wij er eerder
toe kunnen komen om aan de therapie een bijzondere,
op ervaring berustende waarde toe te kennen. Thans
echter staan wij voor 't feit, dat het inderdaad gaat
om 't geloof aan transplantabiliteit van ziekten in 't alge-
meen. En deze gedachte spruit uit een primitieve denk-
wijze (en wel de concrete denkwijze die natuurvolken
eigen is), welke de onze niet kan zijn. Wij weten,
dat wij ouderen kunnen besmetten door bepaalde
ziekten, maar wij zijn ons tevens bewust, dat wij hierdoor
de ziekte niet als een tastbaar concreet iets van ons
zelf hebben weggedragen, gelijk een voorwerp, dat dan
bij een ander en niet meer bij ons is.

Echter is hiermede niet gezegd, dat wij de genees-
methode moeten ontraden. Immers is het denkbaar,
dat geneesmethoden, die hun oorsprong vinden in ver-
keerde begrippen, toch in de praktijk blijken een meer
of minder therapeutische waarde te bezitten. Er zijn
werkingen die voor ons, met onze beperkte inzichten,
duister blijven. En in mijn „Nederlandsch Volksgeloof"
heb ik mij dan ook niet op een hooghartig en een-
zijdig standpunt gesteld, dat bewijzen reeds mijn mede-
deelingen aangaande wrattengenezing.

Ik acht dus de mogelijkheid van een gunstig effect
der kuur niet buitengesloten, maar men kan dan toch
niet met Joh. Breevoort spreken van „doodgewone din-
gen", „eenvoudig een geneesmiddel". Evenmin kan men
dit zeggen van de eerder genoemde urine-therapie. Ik
ken de geschiedenis dezer geneesmethode niet, maar
als men de verachtende volksgebruiken in verband leert
zien, dan is het duidelijk, dat het genezen van winter-
handen met urine, het genezen van diezelfde kwaal met
versch varkensbloed en het genezen van wonden door
beemering met faeces (een tijd geleden werd mij nog
een geval bekend, waarin een aan mastitis lijdende
vrouw in mijn woonplaats dit middel toepaste) uit
eenzelfde begripswereld zijn ontstaan: de meening, dat
in bloed, faeces en urine een magische kracht ligt.
Het is dus een „heidensche" opvatting, welke aan die

gebruiken ten grondslag ligt, waarmee niet gezegd is, dat ik ze op dien grond waardeloos acht. Bovendien kan ik, die geen medicus ben, niet precies beoordeelen in hoeverre de toepassing dier therapie gevaarlijk is.

EVERARD GEWIN.

Naschrift van de Redactie. Zonder ons in de kwestie partij te stellen geven we op verzoek van den heer Gewin aan dit „Ingezonden“ plaats.

PERS-SCHOUW.

De Kersten en de Roomschen.

De Schaafsma schrijft in de Geref. Kerkbode van de classis Brielle over de uitdrukking van de Kersten:

Ons Gereformeerde volk heeft los van Rome den strijd te kampen tegen on- en bijgeloof.

Da Sch. voegt hieraan de volgende opmerkingen toe:

In G. Stockmann's: Erlebnissen und Gesichten des Propheten Daniel, wordt verwezen naar een werk van Kaulen uit 1891, dus al een 34 jaar oud. Dit werk: Assyrien und Babylonien, is geschreven door Dr. Prof. Franz Kaulen, huijsprelaat van den Paus, en hoogleraar te Bonn. De Kersten weet of kan er zich van overtuigen, dat in dit werk op de meest treffende manier felle slagen worden toegebracht aan de moderne schriftkritiek, dat op strengwetenschappelijke wijze het pleidooi gevoerd wordt voor Bijbel-echtheid en Bijbelwaarheid, om dan zegevierend te komen tot het slotgetuigenis: Maar het Woord des Heeren bestaat in eeuwigheid.

De literatuur-opgave van geschriften, die in dit boek verwerkt zijn, bestaat in vijfen druk ruim 20 bladzijden. En ook de inleiding op O. en N. Testament van denzelfden schrijver staat op beslist geloovig en streng wetenschappelijk standpunt. Nu vraag ik aan De Kersten, is hij van oordeel dat deze geleerde, ook al wijkt hij van ons af in bepaalde roomsche leerstukken, een bondgenoot tegen de macht van Bijbelontkenning is, ja, of neen?

In 1923 verscheen, uit het Fransch vertaald, „De geheimzinnige wetenschap der Pharaos“, door abbé Th. Moreux. Ook dit werk bedoelt niets anders dan het pleidooi te voeren voor Christelijke wetenschap. Het getuigt van hooge waardeering voor wat van rechtzinnig-protestantsche zijde op dit gebied wordt geleverd, en citeert op de laatste bladzijde nog het woord van De Lapparent, een beroemd beoefenaar van geologie en palaeontologie; zoo ik in 40 regels een overzicht moest geven van de meest vaststaande ontdekkingen van de geologie, dan zou ik het verhaal van Genesis overschrijven, d.w.z. van de schepping der wereld, zooals Mozes die verteld heeft.

Zou ook De Kersten niet van oordeel zijn, dat tegenover den steeds aanwassenden stroom van ongehoof en Bolsjewisme Moreux erkend kan worden als een bondgenoot van wien kracht uitgaat, ook al is hij roomsch?

De zacht De Kersten te verstandig, om hier de tegenwerping in te brengen, dat wij tegen de gedachte van onze Gereformeerde vaders ingaan. In een historisch-critische studie over den strijd tusschen Voetius en Descartes heeft Dr. A. C. Duker er op gewezen dat Voetius het niet versmaad heeft de hulp van een Roomsche in te roepen.

„Ik acht de Kersten te verstandig, om...“ zegt de Schaafsma. Ik zou dat wel hopen. Maar weten is iets anders. Hij moest maar eens een Roomsche leeszaal inloopen na een visite aan een openbare.

Een lezer dien ik zeer dank, zendt mij den preciezen tekst van Van Lodensteijns vers, dat mijn hypothesen rechtvaardigt, en mijn zelfcorrectie ook. Hier is het:

Den Naakten Jesus of Aandagt op Joh. 19:23. Aan D. Samuel Doreslaar op zijn Bedenkingen daar over, 19 Maart 1652.

I.

Vermogend Goud, dat om uw glans geprezen Uw Dienaars kluystord, en had mij wel eer, Gevangen, mij zal na dees tijd veel meer Den Naakten Jesus wezen.

II.

Na dat ik dien had in mijn oog gekregen, Straks was den Amethyst bezwakt, en 't zonk Al wat te voeren preuts en pragtig blonk, Voor 's Naakten Jesus zegen.

III.

„Laat hem, dien 't lust, na groote Schatten delven,

En wensch geen Scapter nog geen groot gebaar Van Magt, geen pragtig Kleed van Jesus; maar Den Naakten Jesus zeiven.

IV.

Wat mogt gij, Babel, dus uw Heyl vermindren, En kiest, en kust, een Doek, een Lomp, een Staf, Die Jesus aan die Schelmen schonk; en gaf Zig zeiven Naakt zijn Kindren.

Het blijkt, dat de bedoeling van het vers, afgedacht van de vraag, of ze juist is, beter zou begrepen zijn, als de laatste strofe in „De Danier“ niet was weglaten.

„Kerkelijk eachel“.

In de „Geref. Kerkb.“ voor de classis Brielle schrijft ds Schaafsma:

Bij vele gelegenheden hoeft men nog geen psycholoog te zijn, om na eenig verkeer de slotsom te maken, die en die zijn Hervormd, die en die daarentegen zijn Gereformerd.

Waar ligt dat nu aan? Aan de kleeding? Dat zou natuurlijk mogelijk zijn, maar waarschijnlijk is het niet. Er zijn Gereformeerden, die leven uit het idee van zekere kleeuvrijheid, en ik heb Hervormden gekend, zelfs modernen, die in kleeding een zekere strengheid, om niet te zeggen stijfheid voorstonden.

Aan de taal dan? Dat zou iets meer kans hebben, en vroeger wezen we er al eens op, dat ook de uitwendige spraak openbaar maakt.

Toch zit het niet in de taal alleen, of in de taal voornamelijk.

Het eenheidstype voor beide groepen schuilt wat dieper, dan een enkele los daarheen geworpen uitdrukking.

Voor zoover het mij mogelijk was waarnemingen te doen, viel mij op, dat er tweërlei eenheidstype is in betrekking tot het getuigen over de waarheid, en de heilighis van de hope der heerlijkheid.

En dat ook weer, niet als regel zonder uitzonderingen, maar als regel met uitzonderingen, die den regel bevestigen.

Ik denk me een groep Hervormden van verschillende nuances, lichtere en zwaardere, ook enkele zeer straffe er bij. Een toespraak, een predikatie, een trouwrede zal dan aan het standpunt van den spreker geen twijfel overlaten. Maar niet zoo gauw wordt een bespreking meer algemeen, of altes niveau leert, en men moet zoeken om in de woorden van dezen of gene ook maar iets te vinden van de scherpte waarmee men elkaar bestrijdt zoodra de richtingsbelangen in 't geding komen. Waarbij dan nog komt, een groote gemakkelijheid bij de strengste en stijfste om direct en volkomen den juisten wereldtoon te treffen. Trouwens ook in het stoffelijke experimenteren de streng orthodoxen in die kringen niet bepaald zonder succes.

Denk daartegenover nu een even talrijke groep Gereformeerden. Ook onder hen zal onderscheid zijn op te merken. Voor en onderwerpelijk, andere verschillen van vroeger of later datum, maar niet zoodra een levenscrisis ter sprake komt eenheid in geloof, uitzicht op de hope der heerlijkheid. Ontmoet ze in een sterfhuis waar men een kind betreurt, en hun gedachte gaat uit naar de Doopbelofte, ze vinden het niet bijzonder maar gewoon om er over te spreken; komen ze bij iemand die zwaar ziek is, ze doen een poging om afloop en de gevolgen bij eeuwigheidslicht te bezien; is da bespreking meer algemeen, dan houden ze zich niet in overgeestelijke dingen, maar ze laten zich gaan, zonder er zich om te bekreunen, of men instemt of afkeurt.

Ongetwijfeld ligt dat onderscheid in levensuiting voor een groot deel aan den invloed van het gemeenschapsleven.

En het zal zich sterker doen gevoelen, naarmate het gemeenschapsleven scherper wordt onderkend, en hooger wordt gewaardeerd. Daarvoor bestaat trouwens gebiedende noodzaak. Met Zondag 21 belijden we van de gemeenschap der heiligen: dat allen en elk geloovige aan al zijn schatten en gaven gemeenschap hebben. Dat is dus voorveerst het gemeenschapsleven: alle; dat is dan vervolgens het persoonlijkke: elk. Wat we met elkander hebben, verleent ons een eerheidsstempel dat uitkomt te midden van groote verscheidenheid. Eenigen tijd geleden reisde ik met een anderen predikant der Oud-Gereformeerden. Reeds voor het uitwendige eens verschijning, die aandacht trok. Een driekante steek, vroeger algemeene domi-

needsdracht (tenminste gedurende zekeren tijd), knie-pantalon, keurige lange zwartzijden kousen, en andere lage schoenen. Na een lang gesprek, waarin hij de dingen soms anders noemde en besprak als wij het doen, vroeg ik hem: Hoo zou het toch komen, dat gij en andere oud-gereformeerden die ik wel eens ontmoet, al zegt ge de dingen ook anders dan wij, toch altijd weer op een Evangelisch standpunt uitkomt terwijl de zwaren onder de zwaren in het oude genootschap altijd den indruk maken van 't diepst van hun hart wettich te zijn? Zonder zich een oogenblik te bedenken, gaf hij ten antwoord: Dat komt omdat zij met hun kerkelijk standpunt uit een verbroken werkverband leven en wij niet. Deze uitspraak van dezen ouden broeder laat ik geheel voor rekening van hem die ze uitsprak. Maar wel moet ik zeggen: ze gaf mij veel te denken.

Inderdaad, de uitspraak van den oud-gereformeerden „dienaar“ laten we precies als zijn steek graag voor eigen rekening. Met het werkverband worden ontwerplijke en onverbondsmatige goocheltoeren bedreven.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:
Dwingelo: cand. J. Attema te Hlst en cand. G. Ubink te Dieren.
Zwolle: J. Ubels te Varsseveld en W. H. den Houting te Huizum.

Beroepen te:
De Lier: Tj. Petersen te Wollega.
Dwingelo en Onderdendam: cand. J. Attema te Hlst.
Nierth: W. Oosterheert te Ter Apel.
Oudeg (Sm.): H. Steen te Zoutkamp.
Serooskerke (W.): C. J. Wielinga te Zierikzee.
Tienhoven: cand. E. L. Smeik te Santpoort.
Reitsum: J. H. Krosse te Leidschendam.

Aangenomen naar:
Lollum e.a.: H. Th. van Munster te Echten.

Bedankt voor:
Raamsdonk: J. H. Donner te Breda.
Zwolle: Dr. J. Hoek te Soest.

Intrede te:
Pijnacker: cand. A. Dercksen H.Mr. Tekst 2 Petr. 1:19.
Schoonhoven-Willige-Langerak: J. C. Aalders. Tekst 1 Sam. 12:23 en 24.
Vlissingen: P. N. Kruijswijk. Tekst Rom 5:5.
Zwolle: (vac. K. J. Kaptein): Dr. J. Hoek te Soest.

Neemt beroep in overweging. Cand. A. H. Pasma, door de classis Leeuwarden praeparatoir getuigenis en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard in de Geref. Kerken, zal gaarne de Kerken, voorgaan in de Bediening des Woords. Voorz. is hij bereid een eventueel beroep in overweging te nemen. Zijn adres is: Willemskade 29, Leeuwarden.

— Cand. E. L. Smeik, Kruidbergweg 15, Santpoort, neemt gaarne een eventueel beroep uit de Geref. Kerken in overweging.

Emeritaat. Door de classis Franeker der Geref. Kerken werd op de meest eervolle wijze het gevraagde emeritaat verleend aan D. E. Buurma, van Achlum, op grond van diens 40jarige ambtsbediening.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:
Werkendam: B. van Noerbos te Ternouzen en A. de Blaas te Vlaardingen.

Beroepen te:
Grand Rapids (2e maal): B. van Noerbos te Ternouzen.
Herkingen: J. Franje te Barneveld.

Aangenomen naar:
Dirksland: A. de Blois te Vlaardingen.

Afscheid van:
Aagterkerke: R. Kok. Tekst 2 Tim. 2:8.

NERDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:
Aalsmeer (toez.): J. F. Roth te Almkerk.
Linden: J. G. R. Langhout te Mijdrecht.
Rotterdam (vac. G. v. d. Giessen): Dr. S. F. H. J. Berislach v. d. Sprekel te Haarlem.

Aangenomen naar:
Rouveen: K. van As te Dirksland.
Wadenoyen: cand. W. Th. Hoek te Nijega (Small).
Zoefdrwoude: cand. E. H. Mulder te Den Haag.
Zwaagwesteinde (toez.): H. W. M. Hapkes Jr te Zandeweer.

Bedankt voor:
Eierland (toez.): cand. W. Th. Hoek te Nijega (Small).
Hattem: J. Kat te Vlaardingen.
Hll bij Eerboek (toez.): C. J. Lasschuit te Garrewaard.
Lexmond (toez.): E. V. J. Japchen te Hel- en Boecou.
Oudewater (vac. M. Ruiskool): G. Alers te Nieuw-Lekkerkerk.

Jubilea:
2 Aug. Ds H. v. Eijck v. Hellinga, 40 jaar.

De Heere verblijdde ons door de voorspoedige geboorte van onzen Zoon, **HARMANNUS**.
G. MEIMA.
G. R. MEIMA—VAN NER.
Groningen, 22 Juli 1925.
H. W. Mendingstraat 7a.

GLAS IN LOOD.
Geschilderd en gebrand Glas.
J. BROERE - ROTTERDAM
Opggericht 1896
DIJKSTRAAT 115—117—119
Telefoon 2407.

Uitgave van **OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.**

OPVOEDING EN ONDERWIJS
Paedagogiek voor aanstaande en jonge Chr. Onderwijzers,
door **W. A. VAN WIJK,**
Leeraar aan den Cursus voor de Hoofdakte te Goes.
Prijs (576 blz. gr. 8°) f 6.—

Heeren Leeraren, die bij de opleiding ten opzichte van het nu zoo vooraanstaande vak **Opvoedkunde** wenschen gebruik te maken van een werk, dat zoowel voor de **nieuwe examens** alsook voor de **praktijk** der opvoeding en het onderwijs in onze Chr. Scholen groote voldoening kan schenken, gelieven niet te verzuimen, met dit boek in allen ernst kennis te maken, en het zoo spoedig mogelijk op hun lessen in te voeren.

Ook in geen enkele schoolbibliotheek mag dit werk ontbreken. Elke school behoort een of meer exemplaren ter beschikking te hebben van het personeel.

GROEN ELOUT MACKAY KUYPER LOHMAN DE VISSER

Van bovenstaande pleitbezorgers van het Christelijk Onderwijs lieten wij **GROOTE PORTRETTE** vervaardigen in koper-diepdruk. De prijs van dit zestal portretten is **fl 30** — inclusief emballage. — Bestellingen kunnen onmiddellijk worden uitgevoerd.

GOES. OOSTERBAAN & LE COINTRE.

GEEN ADVERTENTIE
in „DE REFORMATIE“ blijft zonder resultaat, omdat zij door **DUIZENDEN** wordt gelezen!!

VRAAGT PRIJS EN ONTWERPEN!

GLAS IN LOOD voor...
K. L. JOHNS VAN DER MEER
LEEUWARDEN
GRAENTSWAL 97-99. GEF. 10.
ADVISEE BEKEND. VERALDINGE
LAGE PRIJEN. TALKING. ARNHEM

Parochie-indeed of Kerkspits
Een woord over den toestand de toekomst der Kerk in de groote steek...
door **Ds C. LINDEROOP**
Pred. bij de Geref. Kerk te...
Prijs f 0.35.
Uitgevers: **OOSTERBAAN & LE COINTRE**

5e JA...
Med...
C...
D...
dam...
's-Gr...
Prof...
Tot nadere...
Duitsche Kan...
INHOUD: I...
22-2...
Van afva...
Chr. Geref...
wijs; De C...
schouw...
—
nieuw...
Galilea,
gezien, toe
overal ziel
Golgotha's
wolken van
hof weer
vorst; het
uitgegoten
het Finkst...
ben bestre...
zullen in c...
mensen...
Dat zal
geboorte d...
nieuwe par...
zal openba...
volkomen l...
de blade...
zing zullen
waarvan d...
daarbij gee...
veel. Maar
in Zijn niet...
doch...
genezing. I...
toevallig, n...
bestaat, he...
eerste para...
zeer goed...
welbehagen...
vernieuwde...
en het zee...
booten, m...
ook de vro...
deren. Allo...
toe. Maar...
en kwel...
vredigt. d...
geboorte d...
lust te he...
geworden...
tot gezin...
Gods vruch...
ling van d...
Maar nu...
kunnen ge...
Daarom bee...
denen". B...
die Hem n...
legenen aan...
het uiterste...
noch uit C...
Heelmester...
om zoo te z...
van den bo...
van Gods...
boom der...
en eten...
Hoor nu...
de ligt: al...
Zelfs de b...
proukhof, d...
doel. Elke...
wat in u te...
galle: al Ge...
moet; en d...
de verste...